

*Шевчук Олександр Володимирович,
доктор політичних наук, професор,
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили (м. Миколаїв, Україна)*

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ

Поняття «медіація» походить від латинського *mediare* – «посередничати». У науковій літературі існує безліч визначень медіації, автори яких поклали в основу її прикладний характер та галузеву специфіку. З точки зору міжнародно-

політичної науки, медіацію можна розглядати як один із видів міжнародних переговорів, що дозволяє вирішити суперечку з мінімальними втратами для конфлікуючих сторін. Так, Конвенція ООН про міжнародні мирні угоди, досягнуті в результаті медіації, від 20 грудня 2018 р. визначає медіацію як процедуру, за допомогою якої сторони намагаються досягти дружнього врегулювання конфлікту за сприяння третьої особи, «медіатора», яка не має повноважень наказувати сторонам розв'язати суперечку [1].

Медіація як спосіб вирішення міжнародних конфліктів знайшла відображення у ст. 33 Статуту ООН, відповідно до якого сторони, що беруть участь у будь-якій суперечці, повинні насамперед намагатися вирішити суперечку шляхом переговорів, посередництва або іншими мирними засобами на свій вибір. Ці ж положення знайшли підтвердження у Манільській декларації про мирне вирішення міжнародних суперечок 1982 р., відповідно до якої держави повинні прагнути до якнайшвидшого врегулювання своїх міжнародних суперечок за допомогою будь-якого з таких засобів, як переговори, посередництво чи примирення [2].

Проте, необхідно враховувати, що реалізація медіації є досить складним або взагалі неможливим процесом, якщо одна із сторін:

- не має наміру йти на примирення;
- вважає, що медіація є способом втручання у внутрішні справи держави і цим порушує один із загальноновизнаних принципів міжнародного права;
- має певну вигоду з конфлікту;
- зацікавлена у продовженні конфлікту;
- не бажає визнавати ситуацію, що склалася як міжнародний конфлікт;
- внаслідок впливу третьої сторони, зацікавленій у продовженні напруженості між сторонами конфлікту чи регіоні загалом.

Все це досить яскраво проявилось на першому етапі російсько-української війни (2014 – 2022 рр.), який можна визначити як гібридний. І ще у більш гіпертрофованій формі після розв'язання росією повномасштабної війни проти України.

Медіація як одна з форм здійснення міжнародного переговорного процесу має лише її властиві риси. Насамперед вона характеризується неформалізованістю та гнучкістю: необов'язково виробляти правила процедури, повістку дня та регламент роботи. Порядок роботи визначається за домовленістю сторін і не завжди оформляється письмово. Достатньо того, щоб сторони виявили бажання розпочати пошук взаємоприйнятної рішення, що вичерпує конфлікт.

Таким чином, міжнародна медіація – це неформальна, конфіденційна, рівноправна, відверта комунікація з урегулювання конфлікту. Основним компонентом медіації є міжнародний переговорний процес, а його учасниками є медіатор як посередник (організатор) та сторони конфлікту. Медіатор організує переговори таким чином, щоб сторони дійшли до взаємоприйнятної угоди. Угода, досягнута таким чином, не вимагає примусового виконання, оскільки сторони задоволені нею та зацікавлені у її втіленні в життя. Міжнародна медіація є одним із самих ефективних способів вирішення конфліктів. Медіація може

бути ефективною в тих випадках, коли сторони конфлікту прагнуть до врегулювання, кандидатура медіатора узгоджена та одностайно прийнята, медіатор користується загальною повагою та довірою. Навіть тоді, коли сторони не дійшли консенсусу і не виробили взаємоприйнятне рішення, медіація дозволяє значно знижувати міжнародну напруженість в окремо взятому регіоні та створити умови для діалогу.

Література:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про міжнародні мирні угоди, досягнутих у результаті медіації, від 20 грудня 2018 р. URL: <https://mediation-eurasia.pro/wp-content/uploads/2019/04/singapurskaja-konvencija-s-rezoljuciejgeneralnoj-assamblei-oon.pdf>.

2. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів [Електронний ресурс] : прийнято резолюцією 37/10 Генеральної Асамблеї від 15 лист. 1982 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/manila_declaration.shtml.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.